

บทที่ 6

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาสามารถสรุปได้เป็นประเด็น ดังนี้

1) ค่าประสิทธิภาพเชิงเทคนิคในการผลิตภาคการเกษตรของทวีปเอเชียจำนวน 23 ประเทศที่ใช้ในการศึกษานี้ระหว่างช่วงปี ค.ศ. 1970-2004 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.939 ค่าดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่า ในแต่ละปีประเทศต่างๆในทวีปเอเชียสามารถเปลี่ยนปริมาณปัจจัยการผลิตไปเป็นผลผลิตด้านการเกษตรได้ถึงร้อยละ 93.9 ของผลผลิตที่สามารถผลิตได้ภายใต้การใช้ปัจจัยการผลิตที่กำหนดให้ในแต่ละปี ในขณะที่ประเทศไทยมีค่าประสิทธิภาพเชิงเทคนิคระหว่างช่วงเวลาดังกล่าวเท่ากับ 0.932

2) ผลการคำนวณค่าดัชนีการเติบโตผลผลิตภาพปัจจัยการผลิตรวมของการผลิตภาคการเกษตรในทวีปเอเชียพบว่า การเติบโตเป็นไปอย่างก้าวหน้าด้วยอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.40 ต่อปีระหว่างช่วงปี ค.ศ. 1980-2004 เมื่อทำการแยกค่าส่วนประกอบต่างๆของดัชนีการเติบโตผลผลิตภาพพบว่า การเติบโตประสิทธิภาพเชิงเทคนิคมีภาวการณ์ถดถอยร้อยละ 0.2 ต่อปี ในขณะที่การเติบโตของเทคโนโลยีมีความก้าวหน้าร้อยละ 0.6 ต่อปี ผลการศึกษาที่ได้แสดงให้เห็นว่าการเติบโตผลผลิตภาพปัจจัยการผลิตรวมของทวีปเอเชียเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการเติบโตของเทคโนโลยี

3) ประเทศที่มีอัตราการเติบโตผลผลิตภาพปัจจัยการผลิตรวมเป็นไปอย่างก้าวหน้ามากที่สุด คือ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยมีอัตราการเติบโตอย่างก้าวหน้าเฉลี่ยร้อยละ 3.80 ต่อปี ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นว่าประเทศที่มีการเติบโตผลผลิตภาพปัจจัยการผลิตรวมเป็นไปอย่างถดถอยมากที่สุด คือ ประเทศไทย โดยมีอัตราถดถอยเฉลี่ยร้อยละ 1.90 ต่อปี

4) ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีการเติบโตผลผลิตภาพปัจจัยการผลิตรวมสูงที่สุด โดยมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 3.627 ต่อปีระหว่างปี ค.ศ. 1980-2004 ซึ่งการเติบโตดังกล่าวมีผลเนื่องมาจากส่วนประกอบทั้งสองของดัชนีการเติบโตผลผลิตภาพ โดยเฉพาะการเติบโตอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงประสิทธิภาพเชิงเทคนิค ในขณะที่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้การเติบโตผลผลิตภาพปัจจัยการผลิตรวมเป็นไปอย่างถดถอยโดยมีอัตราถดถอยเฉลี่ยร้อยละ 0.283 ต่อปี ซึ่งการถดถอยของค่าการเติบโตผลผลิตภาพการผลิตรวมเกิดเนื่องมาจากการถดถอยของการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงของประสิทธิภาพเชิงเทคนิค

5) การเติบโตผลิตภาพปัจจัยการผลิตรวมของประเทศไทยเป็นไปอย่างถดถอย สาเหตุเนื่องมาจากการถดถอยของการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงประสิทธิภาพเชิงเทคนิค โดยการเติบโตของค่าประสิทธิภาพเชิงเทคนิคเป็นไปอย่างถดถอยในอัตราร้อยละ 0.90 ต่อปี และการเติบโตของเทคโนโลยีเป็นไปอย่างถดถอยในอัตราร้อยละ 1.00 ต่อปี

6.2 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

จากการศึกษาการวัดประสิทธิภาพและการเติบโตผลิตภาพทางการเกษตรของทวีปเอเชียในงานวิทยานิพนธ์นี้แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีภาวะการถดถอยของดัชนีการเติบโตผลิตภาพปัจจัยการผลิตรวมทั้งด้านประสิทธิภาพเชิงเทคนิคและเทคโนโลยี ดังนั้นรัฐบาลจึงจำเป็นต้องออกนโยบายเพื่อเพิ่มศักยภาพในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรของไทยด้วยวิธีการต่างๆ

1) นโยบายการส่งเสริมการเติบโตผลิตภาพด้านการพัฒนาประสิทธิภาพเชิงเทคนิค

การที่จะทำให้เกิดการเติบโตของผลผลิตภาคการเกษตร ปัจจัยการผลิตที่สำคัญที่สุดคือแรงงานหรือเกษตรกร ซึ่งสิ่งที่คนเราทุกคนต้องการในชีวิตคือความมั่นคงและการกินดีอยู่ดี แต่ประชากรส่วนใหญ่ของไทยที่ยังดำเนินอาชีพเกษตรกรต้องยอมรับว่ามีฐานะยากจนและมีหนี้สินเกษตรกรที่ผลิตสินค้าเกษตรเพื่อเลี้ยงผู้อื่นและทำให้ผู้อื่นรวย กลับไม่ได้รับการยอมรับถูกมองเป็นชนชั้นรากหญ้าเป็นชนชั้นล่างของสังคม อันเนื่องจากรายได้โดยสุทธิน้อยและลดลงเมื่อเทียบกับภาคการผลิตอื่น รวมถึงเกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศไทยเป็นผู้ที่มีระดับการศึกษาค่อนข้างต่ำ ทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่พยายามที่จะส่งลูกหลานให้เรียนในระดับที่สูงเพราะไม่ยอมให้เขามีชีวิตที่ลำบากเหมือนตน ที่ดินบางส่วนถูกแบ่งขายเพื่อใช้ทุนในการศึกษา เป็นเหตุให้แรงงานและปัจจัยที่ดินในการผลิตภาคเกษตรลดลง ดังนั้นนโยบายที่รัฐบาลต้องดำเนินการเป็นอย่างแรกคือนโยบายทางด้านรายได้เพื่อสร้างให้ภาพลักษณ์ของอาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพที่สามารถเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้อย่างมั่นคง

นโยบายที่จะส่งเสริมทำให้เกษตรกรมีรายได้ดีขึ้นคือการมุ่งเน้นและให้ความสำคัญในระบบการตลาดทั้งในระดับชุมชน ประเทศ และต่างประเทศ ส่งเสริมให้ผลิตสินค้าที่ผู้บริโภครต้องการ เกษตรกรจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับความต้องการและรสนิยมของผู้บริโภค รวมถึงแนวโน้มของตลาด หน่วยงานทางราชการต้องให้ข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ จัดให้มีระบบการขนส่งเพื่ออำนวยความสะดวกในการส่งสินค้าสู่ตลาด พัฒนาการขนส่งในระบบรางจัดให้อยู่ในของรูปการขนส่งมวลชนเพื่อลดต้นทุนที่เกิดจากราคาน้ำมัน ส่งเสริมการขายในต่างประเทศเพราะยังมีอีกหลายประเทศที่มีเราสามารถขยายปริมาณการค้าในสินค้าภาคเกษตรซึ่งรัฐควรเข้าไปส่งเสริมการขาย ด้วย

การนำสินค้าเกษตรไปให้ทดลองรับทาน ทำให้เขารู้จักสินค้าเกษตรของไทย และต้องทำให้ผู้บริโภคเหล่านี้รู้สึกว่าสินค้าเกษตรคุณภาพต้องมาจากประเทศไทยเท่านั้น โดยเฉพาะตลาดตะวันออกกลาง ซึ่งมีอำนาจการซื้อสูง

นโยบายการอุดหนุน การแทรกแซงราคา และการรับจำนำสินค้าเกษตร ควรทำในระดับที่พอดีและทำให้ระยะสั้น ไม่ใช่เป็นนโยบายประชานิยมเพื่อหาผลประโยชน์ในการเลือกตั้ง เพื่อให้ราคาของสินค้าเป็นไปตามราคาตลาดที่แท้จริง ทำให้ระดับของการผลิตพืชผลแต่ละชนิดเป็นไปอย่างสมดุลตามความต้องการของตลาด รวมถึงไม่ทำให้เกิดภาวะราคาตกต่ำอันเนื่องจากผลผลิตล้นตลาด ส่งผลให้เกิดปัญหาการเรียกร้องรัฐบาลเข้ามาช่วยเหลือหรือใช้วิธีการประท้วงของเกษตรกรตามมา นอกจากนี้ควรส่งเสริมระบบสหกรณ์ในชุมชนเพื่อให้เกษตรกรมีความร่วมมือระหว่างกัน เพื่อให้เกิดมีส่วนร่วมในการวางแผนการเพาะปลูกและกิจกรรมอื่นๆ ของเกษตรกรด้วยกันเอง โดยภาครัฐเป็นผู้เข้าไปสนับสนุนในงานด้านข้อมูลข่าวสาร ความรู้ จัดการฝึกอบรมและให้การศึกษา เทคนิควิธีการลดต้นทุนและเทคนิคการผลิตใหม่ๆ จัดสรรงบประมาณเพื่อให้สินค้าเกษตรมีมูลค่าเพิ่ม เกษตรกรโดยใช้ประโยชน์จากระบบของกองทุนหมู่บ้านซึ่งมีอยู่แล้ว

รัฐควรมีนโยบายให้เกิดการพัฒนาเกษตรรายใหม่ ทั้งจากผู้ว่างงาน ผู้เลิกจ้างจากปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ หรือผู้ต้องการรายได้เสริม โดยจัดให้มีการฝึกอบรมอาชีพ เพื่อดึงแรงงานผู้ผลิตในภาคเกษตร ให้สิทธิพิเศษแก่บุตรหลานของผู้ที่มีอาชีพเกษตรกร เช่น ให้เงินทุนในการศึกษาต่อ ในขณะที่เกี่ยวข้องการเกษตรเพื่อนำความรู้ที่ได้ไปเพิ่มศักยภาพและพัฒนาผลผลิตการเกษตรในพื้นที่ของตน เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าและยั่งยืนในอนาคต

การผลิตภาคเกษตรกรรมต้องพึ่งพาสภาพดินฟ้าอากาศ การเกษตรถ้าไม่มีน้ำก็ไม่สามารถทำการผลิตได้ น้ำจึงมีความสำคัญ และเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงอยู่เสมออันเนื่องมาจากเปลี่ยนแปลงภาวะภูมิอากาศในปัจจุบันหรือที่เรียกว่า “ภาวะโลกร้อน” ทำให้เราเห็นข่าวภัยแล้งและการขาดแคลนน้ำเกิดขึ้นทุกปี ดังนั้นรัฐบาลจำเป็นต้องมีนโยบายในการพัฒนาระบบชลประทาน สร้างระบบการกักเก็บน้ำเพื่อช่วยการผลิตในฤดูแล้งและทำให้มีพื้นที่เพาะปลูกมากขึ้นด้วย ควรจัดการหาแหล่งน้ำเพิ่มเติม ขุดลอกคลองอยู่เสมอและมีการบริหารจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการปลูกป่าต้นน้ำและรักษาสภาพป่าไม้

นโยบายเกี่ยวกับที่ดินควรมีการพิจารณาเพิ่มพื้นที่เพาะปลูกให้มากขึ้น พื้นที่รกร้างหรือไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์ ควรดำเนินการให้เกษตรกรเข้ามาใช้ประโยชน์ได้ และควรมีการจะแบ่งพื้นที่ให้ชัดเจนว่าจะส่งเสริมพืชชนิดใด พร้อมจัดระบบสนับสนุนให้พร้อม จัดระบบการเพาะปลูกให้เหมาะสมไม่ปลูกพืชเชิงเดี่ยวหรือใช้สารเคมีที่มีผลตกค้างและส่งผลกระทบต่อคุณภาพของดิน จัดแบ่ง

พื้นที่กับชนิดของพืชรวมถึงช่วงเวลาเพาะปลูกให้เหมาะสม เพื่อลดการสูญเสียในช่วงการเก็บเกี่ยว เช่น การเก็บเกี่ยวในต้นฤดูฝน

ในด้านของการใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมี ซึ่งในวันนี้มีราคาสูงขึ้นเรื่อยๆ และถือเป็นต้นทุนที่สำคัญของภาคเกษตร ซึ่งเป็นปัจจัยที่รัฐสามารถกำหนดทิศทางหรือควบคุมราคาของปุ๋ยไม่ให้สูงมากจนเกินไป อาจมีการตั้งบริษัท ปุ๋ยแห่งชาติ เพื่อให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยราคาไม่สูงมาก หรือทำให้มีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และชีวภาพมากขึ้น จัดตั้งเป็นกลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ในชุมชน เพื่อให้เกิดการลดต้นทุนในการผลิตและเพิ่มมูลค่าของสินค้าเกษตรที่ปลอดภัย

ปัจจัยที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตได้อีกปัจจัยหนึ่งนั่นคือ การใช้เครื่องจักรกลเข้ามาลดภาระงานให้แก่เกษตรกร รัฐบาลควรส่งเสริมให้เกษตรกรมีการใช้เครื่องมือเครื่องจักรเพิ่มมากขึ้น เครื่องจักรกลบางชนิดที่มีราคาแพง เช่น รถแทรกเตอร์ รถเกี่ยวข้าว รถดำนา รัฐควรใช้วิธีการจัดซื้อไว้ที่ส่วนกลางของชุมชนเช่นองค์การบริหารส่วนตำบล แล้วใช้วิธีการให้เกษตรกรเช่าใช้ โดยรายได้ที่ได้จากการให้บริการให้ส่วนกลางใช้ในการบำรุงรักษา หรือจัดซื้อเครื่องจักรเครื่องใหม่ มีการจัดตั้งคณะกรรมการในการบริหารจัดการที่จัดตั้งโดยเกษตรกรด้วยตนเอง

2) นโยบายการส่งเสริมการเติบโตผลิตภาพด้านการพัฒนาเทคโนโลยี

นโยบายที่ทำให้เกิดการเติบโตของเทคโนโลยีเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การเติบโตผลิตภาพเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วและให้ผลผลิตที่สูงดังจะเห็นได้จากในช่วงปลายทศวรรษที่ 1960 ที่เกิดการปฏิวัติเขียว (green revolution) ทำให้มีการนำพันธุ์พืชใหม่ๆ ที่ให้ผลผลิตสูงมาใช้ ทำให้ผลิตภาพของทวีปเอเชียเติบโตขึ้นอย่างมาก ดังนั้นรัฐบาลควรที่จะส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยี (R&D) ที่จะมีส่วนช่วยพัฒนาประสิทธิภาพในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรทำให้สามารถรักษาระดับของการเติบโตเอาไว้ได้ การวิจัยปรับปรุงเมล็ดพันธุ์พืช มีจัดหางบประมาณวิจัยพัฒนาให้เพียงพอ ทำกำหนดยุทธศาสตร์ให้ชัดเจนว่าจะขับเคลื่อนไปในทิศทางไหน ควรจัดงบประมาณในการวิจัยพัฒนาให้มากเพียงพอ ดังที่เวียดนาม หรือจีนมีงบในการพัฒนาในส่วนนี้ไม่น้อยกว่า 1,000 ล้านดอลลาร์ ทำให้จีนพัฒนาข้าวไปสู่ระบบของ “ข้าวไฮบริด” ที่สามารถเพิ่มผลผลิตต่อไร่ได้มากกว่าไทยหลายเท่าตัว และเวียดนามกำลังก้าวขึ้นมาเป็นคู่แข่งในการส่งออกของไทย

จากที่มีการใช้สารเคมีในการเพิ่มผลผลิตภาคการเกษตรในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมาส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพของดินและน้ำ ส่งผลกระทบต่อการผลิตภาพในปัจจุบัน ดังนั้นรัฐควรมีนโยบายส่งเสริมให้มีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และชีวภาพในกระบวนการผลิตเพื่อเพิ่มผลิตภาพแทนการใช้ปุ๋ยเคมีและไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนั้นควรส่งเสริมให้มีการผลิตพลังงานขึ้นมาใช้เองเพื่อช่วยลดต้นทุน เช่นการผลิตก๊าซชีวภาพจากมูลสัตว์และเศษอาหาร การผลิต

น้ำส้มควันไม้ในการกำจัดแมลงศัตรูพืช การสกัดน้ำมันจากพืชเพื่อผลิตไบโอดีเซล เพื่อใช้กับเครื่องจักรทางการเกษตร ควรจัดให้มีศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรในชุมชน เพื่อให้สามารถนำเทคโนโลยีใหม่ที่วิจัยได้แนะนำให้แก่เกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ ให้ทุนวิจัยแก่นักศึกษาที่พัฒนาเครื่องกลทางการเกษตรที่เหมาะสมกับพืชเกษตรของไทย

3) นโยบายการส่งเสริมให้เกิดการเติบโตในการผลิตภาคเกษตรอื่นๆ

รัฐบาลควรฟื้นฟูนโยบายครัวไทยสู่ครัวโลก จากการทำผู้คนในปัจจุบันได้หันกลับมาให้ความสำคัญในเรื่องของสุขภาพของตนเองเห็นอย่างมาก ดังนั้นการมุ่งเน้นสร้างภาพลักษณ์ของการสร้างความนิยมในการบริโภคอาหารไทยในด้านประโยชน์ในการบำรุงรักษาสุขภาพจากเครื่องปรุงที่มีประโยชน์ในด้านการเป็นพืชสมุนไพรจึงนับเป็นจุดขายที่สำคัญของอาหารไทย รัฐบาลต้องพยายามใช้สื่อโฆษณาประเภทต่างๆ เพื่อเข้าถึงผู้คนในทุกกลุ่ม ดังเช่นที่ประเทศเกาหลีได้เคยใช้ละครเรื่อง "แดจังกึม" (Dae Jang-geum) ในการสื่อให้เห็นวัฒนธรรมการปรุงอาหารเกาหลี ทำให้ผู้ที่ได้รับชมละครเรื่องนี้อยากที่จะทดลองทานอาหารเกาหลี การใช้วิธีการเหล่านี้เป็นเหมือนกับการสร้างตราสินค้าที่จะทำให้ประเทศต่างๆ สามารถนึกถึงประเทศไทยได้จากอาหาร เช่น ต้มยำกุ้ง ข้าวหอมมะลิ ทูเรียน ที่ใครได้ยินก็จะนึกถึงประเทศไทย ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาวัตถุดิบ และเกษตรกรรมที่เกี่ยวข้อง ทำให้อุตสาหกรรมอาหารเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบภายในประเทศให้มากที่สุด อันจะเป็นประโยชน์ด้านการกระจายรายได้ อีกทางหนึ่งด้วย

เกษตรกรและผู้ส่งออกต้องรักษาคุณภาพของผลผลิตและที่สำคัญต้องซื่อสัตย์ รัฐต้องมีการกำหนดมาตรฐานสินค้าพืชผลการเกษตรให้เป็นไปตามความต้องการของประเทศผู้นำเข้า หรือมาตรฐานสากลที่นานาประเทศใช้ในการอ้างอิง เช่น ปริมาณการปนเปื้อนของสารเคมี ความสะอาด ความปราศจากโรคและแมลง เป็นต้น ขณะเดียวกันต้องมีมาตรการ หรือกฎหมายลงโทษพอกำ ที่ทำผิดอย่างจริงจังด้วยการส่งสินค้าที่ด้อยคุณภาพหรือปลอมปน ก่อให้เกิดความเสียหายแก่เศรษฐกิจของประเทศ และภาพลักษณ์ของประเทศไทย

นโยบายด้านการขนส่งหรือระบบโลจิสติกส์ (Logistics) ระบบการขนส่งที่ดีเป็นปัจจัยหนึ่งในการสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจในภาคการผลิต ซึ่งปัจจุบัน โครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งของประเทศไม่ว่าด้านการขนส่งทางถนน ทางราง ทางน้ำ และทางอากาศ ยังมีปัญหาขาดการเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบรวมถึงกิจกรรมที่มีส่วนในกระบวนการกระจายสินค้า และกิจกรรมที่สนับสนุนให้งานของกิจกรรมหลักดำเนินไปได้สะดวก ได้แก่ การจัดการด้านโกดัง การยกขน การบรรจุหีบห่อ การจัดซื้อจัดหา การขนส่งภายในประเทศในปัจจุบันใช้มากกว่าร้อยละ 80 จะใช้รูปแบบการขนส่งทางถนน (รถบรรทุก) ซึ่งมีอัตราการสิ้นเปลืองการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงมากกว่า

รูปแบบการขนส่งอื่นๆ ยกเว้น ทางอากาศ นอกจากนี้การขนส่งทางถนนด้วยรถบรรทุกยังสร้างปัญหาอื่นๆ ที่มีผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่ของประชาชน เช่น ปัญหาการเกิดอุบัติเหตุ และปัญหาด้านมลพิษ เมื่อคิดต้นทุนการขนส่ง การขนส่งทางน้ำและทางรางถือเป็นระบบการขนส่งที่ประหยัดที่สุด ดังนั้นภาครัฐจึงควรที่จะต้องดำเนิน โครงการพัฒนาระบบการขนส่งสินค้าและบริการ โดยเฉพาะการขนส่งระบบรางที่มีความจำเป็นต้องเร่งพัฒนา ทั้งขยายรถไฟรางคู่ ขยายเส้นทางขนส่ง เพิ่มความเร็ว อันจะเป็นการเพิ่มศักยภาพการขนส่งและการแข่งขันด้านการส่งออก

นโยบายส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ให้เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากในปัจจุบันผู้บริโภคนิยมบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพทำให้เริ่มสนใจบริโภคอาหารที่ผลิตโดยปราศจากสารเคมีตกค้างและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะไม่ใช้สารเคมีในขั้นตอนการผลิต ทำให้สินค้าเกษตรอินทรีย์มีโอกาสเติบโตมากขึ้น ซึ่งไทยเป็นประเทศส่งออกสินค้าอาหารสำคัญของโลก ทำให้สินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทยมีโอกาสที่จะเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญในอนาคตรายงานการศึกษาได้คาดการณ์ว่าตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์จะสามารถขยายตัวสูงและต่อเนื่องเฉลี่ยร้อยละ 20-30 ต่อปี ตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่สำคัญในปัจจุบัน คือ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป โดยเฉพาะในเยอรมนี อังกฤษ ฝรั่งเศส และญี่ปุ่น ซึ่งประเทศไทยยังมีโอกาสมากที่จะพัฒนาเพื่อเพิ่มปริมาณการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ โดยการส่งเสริมแหล่งผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้มีปริมาณเพิ่มขึ้น และประชาสัมพันธ์ให้คนไทยรับรู้ข้อมูลสินค้าเกษตรอินทรีย์มากยิ่งขึ้นและเพื่อเพิ่มโอกาสการส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย โดยทั้งภาครัฐและเอกชนต้องร่วมมือกันอย่างจริงจังในการพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้ได้มาตรฐานตรงตามความต้องการของประเทศผู้นำเข้า โดยผ่านหน่วยงานที่รับรองว่าเป็นสินค้าเกษตรอินทรีย์ตามหลักมาตรฐานสากล ทั้งนี้รัฐบาลต้องส่งเสริมให้เกิดการเพิ่มศักยภาพในการผลิต เพื่อให้ต้นทุนการผลิตลดลง ซึ่งจะช่วยเพิ่มโอกาสการแข่งขันในตลาดโลกให้มากยิ่งขึ้น

6.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในอนาคต

1) การศึกษาครั้งนี้ได้ใช้วิธีการวิเคราะห์การล้อมกรอบข้อมูล (Data Envelopment Analysis) ซึ่งเป็นวิธีการคำนวณทางคณิตศาสตร์ (non-parametric) โดยอาศัยการแก้ปัญหาโปรแกรมเชิงเส้นตรง (linear programming) ในแวดวงวรรณกรรมการศึกษาเพื่อวัดการเติบโตผลิตภาพสามารถทำได้อีกวิธีหนึ่ง โดยการใช้วิธีการวิเคราะห์เส้นพรมแดนเชิงพื้นที่สุ่ม (Stochastic Frontier Analysis) ซึ่งเป็นวิธีการประเมินค่าตัวแปรทางสถิติ (parametric) โดยอาศัยวิธีการของเศรษฐมิติ (econometrics) การวิเคราะห์ด้วยเทคนิคทั้งสองควบคู่กันสามารถนำมาใช้ในการศึกษาครั้งต่อไปเพื่อเปรียบเทียบและตรวจสอบความถูกต้องของผลที่ได้จากการศึกษาทั้งสอง

2) การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดตัวแปรปัจจัยการผลิต (input) จำนวน 5 ชนิด ได้แก่ ที่ดิน เครื่องจักร แรงงาน ปุ๋ย และปุ๋ยสัตว์ โดยไม่ได้คำนึงถึงลักษณะเฉพาะของปัจจัยการผลิตในแต่ละชนิด เช่น พื้นที่ชลประทาน คุณภาพของดิน ภูมิอากาศ ปัจจัยทุน เป็นต้น การพิจารณาถึงลักษณะเฉพาะของปัจจัยการผลิตดังกล่าว จะทำให้สามารถอธิบายถึงการเติบโตผลผลิตภาพปัจจัยการผลิตรวมได้ชัดเจนและถูกต้องยิ่งขึ้น

3) การศึกษาในครั้งนี้ได้กำหนดประเทศต่างๆทั้งหมดจำนวน 23 ประเทศ และครอบคลุมช่วงระยะเวลา 35 ปี เพื่อใช้เป็นตัวแทนของการศึกษา ดังนั้นการเพิ่มจำนวนประเทศต่างๆหรือช่วงระยะเวลาในปัจจุบันจะช่วยทำให้ผลการศึกษาที่ได้มีความถูกต้องแม่นยำมากขึ้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved